

2026-02-16/Susann Asplund Johansson

Om MAR i varje kommun

Bakgrund

Den 25 februari 2026 beslutade Riksdagen att det ska vara ett krav i kommunerna att ha en medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) inom ett verksamhetsområde som omfattar rehabilitering.¹ Bestämmelsen som införs i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) träder i kraft den 1 juli 2026.

Det har hittills varit frivilligt för kommunen att inrätta MAR. MAR finns i dag i ungefär hälften av Sveriges kommuner. En del mindre kommuner i landet har gått samman om att dela på en MAR då behovet inte är heltid.

Vad innebär den nya lagstiftningen?

Den nya bestämmelsen i Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) innebär att nuvarande bestämmelse om att en fysioterapeut eller en arbetsterapeut får fullgöra de uppgifter som åligger en medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) om ett verksamhetsområde i huvudsak omfattar rehabilitering ändras till att *MAR ska finnas i ett verksamhetsområde som omfattar rehabilitering*. Det regleras också att MAR ska vara fysioterapeut eller arbetsterapeut.²

Verksamhetsområde som omfattar rehabilitering

Det är kommunerna själva som styr över hur man organiserar vården och delar upp i verksamhetsområden. Ett verksamhetsområde kan vara geografiskt, till exempel en del av kommunen eller en viss inrättning. Det kan vara en viss uppgift, till exempel alla rehabiliterande insatser och hjälpmedelsinsatser vid kommunens olika särskilda boenden. Det kan också vara all hälso- och sjukvård i kommunen.³

¹ Regeringens proposition Nästa steg för en god och nära vård (prop. 2025/26:19), s. 33.

² Regeringens proposition (prop. 2025/26:19) *Nästa steg för en god och nära vård*, s. 8

³ Både i Socialstyrelsens meddelandeblad Nr 6/2017, s. 5 och Regeringens proposition (prop. 2025/26:19) *Nästa steg för en god och nära vård*, s. 36 hänvisas till Prop. 1990/91:14, s. 69.

Om en kommun har valt att dela upp hälso- och sjukvårdsverksamheten i flera verksamhetsområden med olika inriktningar så ska MAR finnas i verksamhetsområden som omfattar rehabilitering. MAR kan då antingen få ett samlat ansvar för dessa verksamhetsområden eller så kan kommunen tillsätta flera MAR. Om verksamheten inte har delats in i verksamhetsområden så ska det inom det enda verksamhetsområdet som finns finnas både MAS och MAR. Det finns inte något som hindrar en kommun har flera MAR inom samma verksamhetsområde.⁴

Arbetsuppgifter för MAR regleras tydligare

Regleringen av uppgifterna för MAR har hittills tagit sin utgångspunkt i de reglerade uppgifterna för MAS i hälso- och sjukvårdsförordningen. För MAR gäller samma ansvar men *i tillämplig omfattning*. Att MAR nu blir obligatoriskt medför att reglering av uppgifterna för MAR behöver kompletteras.

Det finns ännu inget beslut om hur regleringen av uppgifterna för MAR ska kompletteras. En förordningsreglering förväntas. Exempel på uppgifter som bör regleras för MAR, enligt regeringen, är att det finns ändamålsenliga och väl fungerande rutiner för habilitering och rehabilitering samt förskrivning och användning av hjälpmedel.⁵

Ansvarsfördelning mellan verksamhetschef och funktionerna MAS och MAR

Den organisatoriska ställningen för MAS och MAR är inte reglerad. Både placering och uppgifter kan skilja sig åt mellan kommunerna, och rollerna har också utvecklats åt olika håll i olika kommuner. På en del håll kan MAS och MAR stödja verksamhetschefen med implementering i verksamheterna, på andra håll har MAS och MAR flyttat längre bort från löpande verksamhet. Detta har skapat vissa otydligheter i förhållande till verksamhetschef vad gäller ansvarsfördelningen. Den nya regleringen säger inte något om organisatorisk ställning.

Även verksamhetschefsansvaret har placerats på olika nivåer i olika kommuner. Ansvaret kan vara delegerat till enhetschef nära hälso- och sjukvårdspersonalen eller vara placerat högt upp i kommunen.

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att se över ansvarsfördelningen i kommunal hälso- och sjukvård mellan vårdgivare, verksamhetschef, MAS och

⁴ Regeringens proposition (prop. 2025/26:19) *Nästa steg för en god och nära vård*, s. 36f.

⁵ Regeringens proposition (prop. 2025/26:19) *Nästa steg för en god och nära vård*, s. 37

MAR.⁶ En otydlig ansvarsfördelning mellan verksamhetschefen och MAS respektive MAR kan ha uppstått på vissa håll, enligt regeringsuppdraget, beroende på var verksamhetschefen har placerats. Även vårdgivarens ansvar ingår i översynen. Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget i februari 2027.

Socialstyrelsen ska informera och stödja om lagändringen

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att ge stöd till huvudmän, vårdgivare och hälso- och sjukvårdspersonal i arbetet med att förbereda införandet av lagändringarna. Stödet avser även att tillämpa lagändringarna efter ikraftträdandet. Det stödjande arbetet till exempel vara utbildningar, vägledningar, rekommendationer och riktlinjer etc.

⁶ Uppdrag till Socialstyrelsen om åtgärder med anledning av propositionen Nästa steg för en god och nära vård (S2025/01642)